

OBČINSKA UPRAVA

Poučni stanovski list županom, občinskim tajnikom, občinskim svetovalcem in drugim javnim organom.

Izhaja vsakega 5. in 20. dne meseca, ter stane celoletno 8 kron, polletno pa 4 krome.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladimir Ravnihar.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Občina kot stavbna oblast.

Stavbni načrt.

Stavbni načrt mora obsegati:

1. lego stavbe po vseh straneh in njeno okolico, kolikor je treba, da se more prav spoznati in določiti, vsekakor s predočbo na stavbnem prostoru se nahajajočih starih poslopij, tik stoječe hiše ali zemljišča z navedbo hišnih, oziroma parcelnih števil in dejanskih posestnikov, nadalje je orisati na stavbni prostor meječa dvorišča, odpore za vrata in okna, nasproti stavbi ležeče ulične črte, širokosti in imena ulice.

2. tločrt in povprečni in podolžni prerez kletišča, pritličja, vseh nadstropij in podstrešja.

V tločrtu je narisati hišne vodotoke, prekope za odtok vode in glavni ulični kanal, v katerega se odvaja vodo iz novega poslopja. Potrebno je, da se ti nariše napravijo tudi v profilu.

V načrtu za strešni stol se morajo natanko označiti dimniki, stopnice, odpori za svetlobo in požarni zidovi, kakor tudi podstrešni predelki.

3. pročelje poslopja.

4. vse nenavadne sestave, posebno železne sestave, katere je podrobno opisati v načrtu.

Merilo za legopisne načrte, za nivelne načrte, za tločrte in za vezanja.

Če je določiti novo stavbno črto, naj se za legopisne načrte v slučajih manjše velikosti zemljišča, ki se ima razdeliti ali na katerem je označiti stavbno črto, vzame merilo 1 : 250, pri večjih stavbnih prostorih pa 1:500 do 1:1000 prave velikosti.

Pri nivelnih načrtih naj se napravijo dolgostne mere take, kakoršne so v legopisnem načrtu, visokosti pa v desetkratni meri dolgostnega merila.

Ako je stavbni prostor pristopen poplavi, je v nivelnem načrtu vselej z modro barvo zaznamenovati najvišji in najnižji stan vode.

Za stavbne načrte, namreč za tločrte in za načrte o vezanju strešnega stola, naj se vzame merilo 1:100, ki se navadno rabi tudi za pročelja in prerezne načrte poslopja.

Za poslednje more zahtevati oblastvo v posebno važnih slučajih tudi merilo 1:50. Podrobni načrti za naprave iz železa ali za nenavadne sestave iz lesa se morajo narisati po večji meri, da so, kolikor je le mogoče, razločni in jasni.

V vseh načrtih se naj vpišejo važnejše premere.

Stavbni načrti se morajo podpisati od stavbnega gospodarja, risatelja in od tistega, ki prevzeme gradbo (stavbnega podjetnika).

Stavbna komisija.

O predloženi prošnji za stavbno dovoljenje mora stavbna oblast razpisati komisijsko obravnavo na lieu mesta v svrhu presoje stavbnega projekta.

K tej komisijski obravnavi je povabiti nepristranskega in pri stavbi nevdeleženega strokovnjaka, in ako je vpoštevati zdravstvene ozire, tudi zdravnika.

V deželnem glavnem mestu se morata tudi dva občinska svetovalca vdeležiti te komisije.

H komisijski obravnavi je dalje poklicati stavbnega gospodarja, stavitelja, mejaše, in če stavbni gospodar zahteva, tudi tiste udeležence, ki jih on imenuje.

Ako se stavba stavi ob javni cesti ali železnici, je h komisijski obravnavi povabiti tudi dotične upravne organe (za državne ceste c. kr.

upravnništva državnih cest, za deželne in okrajne ceste okrajne cestne odbore, za železnice železničnega ravnateljstva).

Popravke in preuredbe, ki jih je po poizvednem stanu nasvetovala stavbna komisija, je natančno označiti v načrtu in v komisijem zapisniku.

Okolnosti in razlogi, zaradi katerih mejači ali drugi udeleženci — bodisi iz javnih ozirov, ali v varstvo svojih zasebnih pravic — ugovarjajo proti gradbi, se naj v komisijem zapisniku posebno zapišejo.

Na splošne ugovore, ki se podajajo brez navedbe določenih podatkov, se ne ozira; na pritožbe pa, ki so se vložile še le po zvršenem lokalnem ogledu, se pa le tedaj ozira, ako po njih nastanejo javni pomisleki proti nameravani stavbi.

Obrazec za razpis stavbne komisijske obravnave:

Št. 198.

Zupanstvo v Gorenji Vasi dne 20. sušca 1906.

Razpis.

Gospod Ivan Mohar, posestnik v Gorenji vasi št. 10 je tu radno dne 15. sušca 1906 vložil prošnjo, da sme na zemljiški parceli št. 350 davčne občine Gorenja vas zgraditi novo enonadstropno hišo za stanovanje.

O tem razpisujem obravnavo na licu mesta v sredo dne 28. sušca 1906 ob 9. uri dopoldne in vabim k tej:

1. stavbnega gospodarja Ivana Moharja. — —
2. člana občinskega stavbnega odseka
Blaža Korencana . . . . .
Ivana Zabela . . . . .
3. mejaša
Ignacija Bogataja
Antona Trevna
4. zidarskega mojstra Matevža Moravca v Škofji Loki.

Kak ugovor proti nameravani stavbi naj se poda pred obravnavo pri podpisnem zupanstvu pismeno, pri obravnavi pa na zapisnik, ker se na poznejše ugovore ne bo oziralo, razen če bi iz njih nastali javni pomisleki.

Stavbni načrti se morejo vpogledati ob navadnih uradnih urah v občinski pisarni v Gorenji vasi.

N. N. župan.

Zapisnik o komisijem obravnavi pa se naj sledeče glasi:

Zapisnik

pisan pri zupanstvu v Gorenji vasi dne 28. sušca 1906.

Prisotni: Podpisani

Predmet je obravnava na licu mesta v zadevi stavbne prošnje Ivana Moharja posestnika v Gorenji vasi št. 10, ki namerava na zemljiški parceli št. 350 davčne občine Gorenja vas novo enonadstropno hišo za stanovanje.

Iz predloženih potrdil je razvidno, da so bili vdeleženci pravočasno obveščeni o razpisu obravnave.

Ob določeni uri se zbera člani obravnave, ki pregledajo stavbni prostor in načrte, iz katerih se določno razvidi način izvršitve in posamezne mere nove stavbe. Komisija prevede, da je prostor za stavbo primeren in da načrti povsem odgovarjajo tozadevnim stavbnim postavnim predpisom, posebno ker je kritje strehe projektirano z ognjevarnim gradivom, greznica cementirana in neprodorno pokrita.

Glede stavbne črte se sklene, da ima biti stavba proti občinski poti toliko odmaknjena, da je ta pot 4 m. široka.

Sosed Ignacij Bogataj ne ugovarja stavbi, ker je od njegovega vrta dovolj odstranjena.

Sosed Anton Treven pa zahteva, da stavbni gospodar napravi na strehi proti občinski poti držaje za sneg, da tako ne bo oviran dohod do njegove hiše. Komisija spozna to zahtevo kot opravičeno in se naroči stavbnemu gospodarju, da tej ugodi. —

Župan še zahteva, da se ima pred hišo ob občinski poti napraviti 1 m širok trotoar.

Ker proti nameravani stavbi ni stavbotehničnih, niti drugih pomislekov iz javnih ozirov, kakor tudi ne zasebnopravnih od strani mejašev, bi bilo stavbo pod naznačenimi pogoji dovoliti.

Zapisnik se prečita, sklene in podpiše.

Ivan Mohar l. r.

Matevž Moravec l. r.

Ignacij Bogataj l. r.

N. N. župan

Anton Treven l. r.

N. N. obč. odbornik

(Dalje prihodnjič.)

N. N. „ „

Občine, pozor!

Naša država je sklenila letošnje leto nove trgovinske in carinske pogodbe s sosednjimi državami, v prvi vrsti z Italijo in Nemčijo. Ti dogovori so jako važni in za naše gospodarstvo ogromnega pomena, zato je potrebno, da se seznanijo z njimi naši občinski uradi, ker se često zna zgoditi, da pride županom taka stvar v roke in jo morajo rešiti. Objavljamo zato dva dogovora vsem občinskim predstojnikom na uvaževanje. —

Dogovor sklenjen med avstro-ogrsko in nemško državo o živinskih kugah.

Vsled razpisa c. kr. ministrstva za notranje stvari z dne 18. februarja 1906, št. 6213, stopi ob sklepu nove carinske in trgovske pogodbe v letniku 1906, pod št. 25, razglašeni novi dogovor s končnim zapisnikom z dne 25. januarja 1905., dne 1. marca tega leta v veljavnost.

Vzajemni promet z živimo in živalskimi sirovimi med obema državama pogodnicama se bo bistveno vršil po tistih formalnih predpisih, ki so že zdaj zanj odločilni.

Posamezne razlike, ki se pokažejo iz primerjave novih z obstoječimi dogovori so v nastopnem opisane:

Glede oblike in vsebine izkaznice izvirka za koptarje in parkljarje, določene za uvoz in izvoz, kaže novi dogovor v primeri s sedanjim samo to razliko, da posamezni slučajji vraničnega prisada, šumečih bul. rdečice, stekline (steklina pri psih in mačkah sploh ne pride v poštev) v sosednji občini ne nasprotuje izdajni izpričevala, pa se mora na tem poočititi. Isto velja glede izdajni izpričevala za vole in valahe (skopljene konje). Šteje se, da se pripeti posamezen slučaj kuge, kadar v enem dvorcu ali eni čredi v osmih dneh med živino, broječo manj nego 20 glav, zbolí ena živina,

med živino, broječo 20 ali več glav, pa ne več nego deseti del.

Dalje se pri izdajanju izpričeval za konje ni ozirati na ovčje garje, pri izdajanju izpričeval za ovce, pa ne na konjske garje.

Pri izvažanju, oziroma uvažanju konj tekavcev in dirjačev se ne zahtevajo v obče predpisana od državnega živinozdravnika potrjena izpričevala izvirka; medsebojni promet s takimi konji je temveč odvisen samo od predložitve izpričeval, ki jih izdajajo v to posebej pooblaščenih klubih za dirke ter pritisnejo nanje svoj pečat. Ta izpričevala morajo obsegati izpričevalo izvirka krajnega oblastva in potrdilo uradnega živinozdravnika, da je konj zdrav in da v dvorcu, kjer je stalno bival prejšnjem, in v najbližnji okolici zadnje tri mesece ni bilo nobene nalezljive bolezni.

Za izdajanje takih izpričeval so pooblaščenih na eni strani „Jockeyklub“ na Dunaju in „Trabrennverein“ na Dunaju, na drugi strani „Unionklub“ v Berlinu ter „Rennverein“ in „Trabrenn und Zuchtverein“ v Monakovem.

Pošiljatve perotnine morajo imeti s seboj od krajne občine izdana izpričevala izvirka, ki morajo obsegati živinozdravniško potrdilo, da so živali zdrave in o tem, da v občini, ki se živali izvažajo iz nje, ni nalezljive perotninske bolezni in da je ni bilo 14 dni potem, ko se je uradno razglasilo, da je kuga ponehala. Pri tem se vzame za predpogoj, da je med zadnjim bolezenskim slučajem in med dobo uradne izjave, da je kuga prenehala, preteklo 14 dni.

Ker pa je po § 5. ministrskega ukaza z dne 29. marca 1893., drž. zak. št. 73. že po osmih dneh od zadnjega slučaja smrti, oziroma ozdravljenja uradno izjaviti, da je perotninska kolera in perotninska kuga ponehala, je izdajanje omenjenega živinozdravniškega potrdila popuščeno šele 21. dan po izvršeni izjavi, da je kuga ponehala, oziroma po odpravi zaprtije.

Zdaj obstoječi predpisi o živinozdravniškem preiskovanju z železnico ali ladjami transportiranih kopitarjev in parkljarjev pred nalaganjem ostanejo nespremenjeni.

Kadar se tako pošilja perotnina, ne bo več dopuščena preiskava in dotično potrdilo živinskih potnih listov šele na mejni postaji, kakor je bilo to predpisano v § 2. ministrskega ukaza z dne 17. februarja 1904., drž. zak. št. 20, prenarjenim in zdaj z ministrskim ukazom z dne 21. februarja 1906., drž. zak. št. 21, premenjenim § 8. ministrskega ukaza z dne 29. marca 1893., drž. zak. št. 73.

Temuč ako so bila živinozdravniška potrdila, da je perotnina zdrava, izdana že pred več nego tremi dnevi, se bodo morali ti uradni posli izvršiti v vseh primerih pred nalaganjem. Kadar pa je bilo dobro zdravstveno stanje perotnin na živinskem potnem listu potrjeno pred tremi ali manj dnevi, odpade pri transportih z železnico ali ladjo preiskava sploh.

Živinozdravniško potrdilo živinskih potnih listov in preiskavo živine pred transportom po železnici ali

ladji smejo izvrševati samo od države nameščeni ali od državnega oblastva v to posebej pooblaščenih živinozdravniki.

Doslej predpisano postopanje za slučaj, da se iz nemške države dospele pošiljatve grajajo, je tudi nadalje pridržati; morebiti potrebna zavrnitev pa se bo raztezala na živino, ki je z bolno in sumljivo živino dokazano prišla v dotiko, zlasti na živino, ki se je istočasno vozila v tistem železničnem vozu ali na tisti ladji ali ki je bila tisti postaji in tisti rampi na eden in isti dan odložena in naložena.

Vsako grajo mora živinozdravnik z uradno dopisnico takoj naznaniti ministrstvu za notranje stvari, vrhutega pa pristojnemu političnemu okrajnemu oblastvu o tem poročati ter mu v tretjem odstavku dogovora o živinskih kugah predpisani pozvedbeni zapisnik predložiti, ako se konstatira kuga v določitenem kraju. —

Glede tega, da sa obvesti komisar izvažajoče države, kakor je predpisano v zadnjem odstavku člena 3 dogovora o živinskih kugah, bodo izišla nadaljnja ukazila, kadar se postavijo taki komisarji.

Vzajemna pravica obeh držav pogodnic, ukazati uvozne utesnitve in prepovedi, je v novem dogovoru (člen 4, 5, točka 8, 9, 10 in 14 sklepnega zapisnika, potem ob sklepu dogovora o živinskih kugah med obema državama izmenjani dopisi), zlasti kar se tiče izvažanja klalne živine in izvažanja živine za rejo in pleme v mejnem prometu, je odvisna od predpogojev, določenih v dogovoru, t. j. od tega, da se je kuga dejansko zanesla ali je v gotovi stopnji razširjena.

Da se omenjene prepovedi in utesnitve in iz njih izvirajoče oškodovanje našega izvoza kar največ preprečijo, bode resna dolžnost vseh oblastev in organov, ki so jim izročene naloge veterinarske uprave in izvršitev dogovora o živinskih kugah, da se vestno in natanko ravnajo po obstoječih predpisih, pri tem pa tudi kar največ varujejo interese udeležencev, poleg tega pa tudi streme po tem, da se na eni strani izvoz okužene živine pod vsemi okoliščinami prepreči, in da se na drugi strani ukrenejo vse potrebne odredbe, da se onemogočuje začetek in razširjanje kuge v domači državi.

Za Bavarsko namenjene prašiče je zaklati v klanicah v Rosenheimu in Pasavi, za Saksonsko določene prašiče pa v javnih klanicah v Bodenburgu. —

Prašiči so podvrženi v Kufsteinu, Freilasingu, oziroma na kolodvoru v Salcburgu ali Pasavi, oziroma v Bodenburgu plačilu carine in živinozdravniški preiskavi, ki jo izvrše kraljevi bavarski, oziroma saksonski uradni organi.

Da se obdrži določeni kontingent, ima izvoze ministrstvo za notranje stvari v razpregledu. Stranke morajo zatorej, in sicer ne prej nego šest tednov pred

začetkom izvoznega meseca nameravani izvoz z napovedbo števila prašičev, njih provenience, kraja, kjer naj se izvrši ogled, kralnice, za katero so prašiči namenjeni, in časa izvoza (mesec in dan, in sicer ali med 1.—10., ali med 10.—20., ali med 20. in zadnjim dnevom meseca) naznaniti notranjemu ministrstvu po onem političnem oblastvu prve stopnje, v katerega ozemlju se imajo prašiči živinozdravniški ogledati. Vendar ni izključeno, da se naznanilo o nameravanim izvozu izvrši šele ob začetku živinozdravniškega ogleda; v takih primerih je prošnji priložiti potrdilo uradnega živinozdravnika, da so in od katerega dne prašiči pod živinozdravniškim opazovanjem.

Odposlanje prašičev, oziroma izdanje za njih izvoz potrebnega potrdila državnega živinozdravnika je samo s pritrditvijo ministrstva za notranje stvari dopustno; to se izreče, kar največ oziraje se na prednost zglasitve po izmeri razpoložnega kontingenta.

Ko bi izvoznik dobil izvozno dovoljenje, pa bi ga brez tehtnih vzrokov ne uporabil in bi s tem provzročil, da zapade kontingent ali njega del, izgubi vsled tega pravico, da bi se njegova naslednja prošnja za izvozno dovoljenje vzela v poštev.

Kadar med predpisanim tridesetdnevničnim živinozdravniškim opazovanjem nastopijo okolnosti, zaradi katerih je izvoz prašičev nedopusten, morajo stranke nemudoma to naznaniti političnemu okrajnemu oblastvu tistega kraja, v katerem se vrši opazovanje. Ta oblastva imajo dolžnost, da ta naznanila, kakor tudi pripeljaje omenjene vrste, v kolikor so taki, da jih je uradoma razpravljati (kakor izbruh kuge med opazovanimi prašiči ali tudi drugod v dotičnih političnih okrajih), nemudoma in neposrednje predložijo ministrstvu za notranje stvari.

Dolžnost za opazovanje prašičev in izdanje potrdil postavljenih živinozdravnikov bode, opazovanje s primerno previdnostjo in oziraje se na istovetnost prašičev izvršiti ter prašiče pred odposlatvijo natanko preiskati.

Ker se morajo izvozi z ozirom na morebitni zapad kontingenta ob določenem roku izvršiti, je političnim oblastvom posebna dolžnost, da vse stvari, ki se tičejo tega izvoza, kot jako nujne brez odloga rešijo. Dotične vloge in poročila morajo tedaj politična okrajna oblastva neposredno predložiti ministrstvu za notranje stvari.

Po točki 8 dogovora o živinskih kugah istočasno s tem sklenjenega dogovora o desinfekciji železniških vagonov daje povod za istodobno z dogovorom o živinskih kugah v državnem zakoniku razglašeni ministrski ukaz o čiščenju in razkuževanju železniških vagonov, v katerih so se prevažali konji, osli, mule, goveja živina, ovce, koze ali prašiči, drž. zak. št. 30, in za ministrski ukaz z dne 21. februarja 1906., drž. zak. št. 31, s katerim so bile ukazane preuredbe in dopolnila ministrskega ukaza z dne 29. marca 1903, drž. zak. št. 73, in z dne 17. februarja 1904., drž. zak. št. 20.

Političnim okrajnim oblastvom in organom, ki oskrbujejo preiskovanje živine pri železničnem transportu, je naložena po § 2. tega ukaza dolžnost, da takrat, kadar je po predpisu točk 2 b in 3 § 1., potreben poostreni način razkuževanja, potrebno odredbo pravočasno ukrenejo in naznanijo pristojnim železničnim organom.

Ne oziraje se na to, morajo politična oblastva izbruh in ponehanje kuge v gobcu in na parkljih v manj nego 20 kilometrov od dotične postaje ležečem kraju vselej takoj naznaniti železničnim postajam, da morejo te izvršiti dolžnost, ki jim je glede poostrenega razkuževanja naložena po § 1., točka 3 ministrskega ukaza.

Dogovor, sklenjen z Avstro-Ogrsko in Italijo o živinskih kugah.

Vsled razpisa c. kr. notranjega ministrstva z dne 1. marca t. l., št. 8612, je dne 1. marca t. l. obenem z novo trgovinsko in plovstveno pogodbo med Avstro-Ogrsko in Italijo stopil v veljavnost tudi s to deželo sklenjeni dogovor o živinskih kugah z dne 12. februarja t. l., ki je razglašen v XVII. kosu državnega zakonika pod št. 45.

Po členu I. tega dogovora se sme medsebojni promet s kopitarji, prežvekovalci in prašiči, z živalskimi sirovinami in s predmeti, ki lahko prenašajo in zarejajo živinsko kugo, omejiti na določne vstopne postaje, kjer ga sme država, v katero se uvaža, podvreči živinozdravniškemu pregledu.

V zdaj veljavnih odredbah, ki so jih na podstavi točk 2 in 3, člena II., sedanjega dogovora o živinskih kugah glede uvažanja v kraljevine in dežele, zastopanih v državnem zboru, odredila pristojna deželna oblastva, ne nastopi ob uveljavi novega dogovora nobena prememba. Isto velja tudi glede odmere pristojbin za živinozdravniško preiskavo, na kateri predmet se ozira točka 3. končnega zapisnika k novemu dogovoru o živinskih kugah.

Promet s perotnino se o sklepanju dogovora ni posebno jemal v poštev; njega uredba se je prepuštila v okviru člena VI., alineja b), nove trgovinske in plovstvene pogodbe samostojnemu prevdanku obeh držav pogodnic.

Obstoječe odredbe glede utesnitve uvažanja perotnine iz Italije se tedaj niso premenile. Glede izvažanja perotnine v Italijo pa se je ozirati na to, da se je vsled § 2. ministrskega ukaza z dne 17. februarja 1904., drž. zak. št. 20, deloma premenjena določba § 8. ministrskega ukaza z dne 29. marca 1903., drž. zak. št. 73, s katero je bila predpisana predložba živinskih potnih listov pri trgovinski perotnini, določeni za izvoz v inozemstvo — tedaj tudi v Italijo — in živinozdravniška preiskava take perotnine, v § 2. ministrskega ukaza z dne 21. februarja t. l., drž. zak. št. 31, nadomestila z novimi predpisi samo glede izvažanja v Nemško državo.

Pri kopitarjih, prežvekovalcih in prašičih, določenih za izvoz, je prej ko slej (člen II. d. o. ž. k.) predložiti od krajnega oblastva izdane živinske potne liste (in sicer za konje, mule, osle in govejo živino p o s a m e z n e ž i v i n s k e p o t n e l i s t e, za ovce, koze in prašiče pa skupne potne liste), ki morajo obsezati število glav, natančni popis in posebna znamenja dotične živine. Pri parkljarjih morajo imeti ti potni listi še potrdilo, da je živina v občini, ki izda živinski potni list, stala 40 dni (doslej je znašala ta doba po točki 1, v členu II. d. o. ž. k. iz leta 1887. samo 14 dni). Ta izpričevala morajo imeti — kakor v prometu z Nemčijo — potrdilo državnega ali pooblaščenega živinozdravnika, da je živina zdrava, in da v občini, odkoder prihaja in sosednjih občinah zadnjih 40 dni pred odposlatvijo ni bilo živinske kuge, ne druge naznanilni dolžnosti podvržene in na dotično živinsko vrsto prenesljive bolezni.

Posamezni slučajji vraničnega prisada, šumečih bul, rdečice in stekline (steklina pri psih in mačkah pri tem ne pride v poštev) v sosednji občini ne ovirajo izdajanja izpričevala, vendar je to na njem počititi. Isto velja glede mehurčastega izpuščaja na splovilih o izdajanju izpričeval za vole in valahe (skopljene konje).

Veljavnost izpričeval traja 10 dni (v prometu z Nemčijo 8 dni); vendar se more med transportom podaljšati za daljnjih 10 dni s tem, da živino preišče državni ali pooblaščen živinozdravnik, ki izvid zabeleži na izpričevalih.

Taka preiskava živine in pristavek klavzule na izpričevalih se mora zgoditi v vsakem slučaju, in sicer preden se živina naloži, ako se transportira po železnici ali ladji.

Izvrševati v predstojećem omenjeno uradno poslovanje so postavljeni vsi od države nameščeni in p a t i s t i ž i v i n o z d r a v n i k i, ki morejo dokazati v ministrskem ukazu z dne 21. marca 1873., drž. zak. št. 57, predpisano kvalifikacijo. Samo preiskava transportov po železnici in ladji je pridržana posebej za to postavljenim živinozdravnikom (§ 10. o. z. o. ž. k.).

Kadar se pri transportu, dosepelem iz Italije, po prestopu čez mejo opazi nalezljiva živinska bolezen, mora uradujoči živinozdravnik o učinku spisati natančen zapisnik; prepis tega zapisnika je po zadnjem odstavku čl. III. dogovora o živinskih kugah po službenem potu brez odloga poslati ministrstvu. Ne oziraje se na to pa mora vsako grajo iz Italije dosepelega živinskega transporta uradni živinozdravnik z uradno dopisnico neposredno tusem naznaniti.

Izvrševanje določil čl. IV. in V. dogovora, tičočih se odredbe o utesnitvah in prepovedih uvažanja živine, živinskih sirovin in predmetov, ki morejo prenašati in zarejati živinsko kugo, iz Italije pristoji v zmislu § 3. občnega zakona o živinskih kugah v prvi vrsti notranjemu ministrstvu.

Glede razkuževanja, predpisanega v čl. VII. za železnične vagoni in ladje, ki so določeni za preva-

žanje kopitarjev, prežvekovalcev in prašičev v kraljevino Italijo, je postopati po ukazih zakona z dne 19. julija 1879, drž. zak. št. 108, veljavnih za domačo državo, in po ministrskem ukazu z dne 7. avgusta 1879, drž. zak. št. 109, ter 21. februarja 1906., drž. zak. št. 30.

S tem je obenem razveljavljen doslej veljavni dogovor o živinskih kugah, sklenjen z Italijo, z dne 7. decembra 1887., drž. zak. št. 65 iz leta 1888.

Razne vesti.

V bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu, se je zdravilo meseca sušca 246 bolnikov, od katerih je ostalo 96 od prejšnjega meseca v zdravniški oskrbi, 149 pa se jih je v mesecu sušcu na novo vzprejelo. V tem mesecu jih je 106 ozdravljenih, 40 zboljšanih in 7 v neozdravljivem stanju zapustilo bolnišnico, 4 pa so umrli. Vsota vseh oskrbovalnih dni znaša 3297 s povprečno oskrbovalno dobo za enega bolnika 13'40 dni.

Posnemanja vredno. Občinski odbor črnovrški na Kranjskem je sklenil, da se razdele med posestnike, katerih bike bode prihodnjem ogledu licencovala komisija, posebne nagrade.

Slovenska zmaga. Občina Okoslovci v gornjeradgonskem okraju, ki je bila doslej v nemškutarski oblasti, je prešla pri zadnjih občinskih volitvah v slovenske roke. Slovenci so zmagali v vseh treh razredih.

Prvi socijalnodemokratski občinski odbor v Istriji je v občini Vižinada. Pri zadnjih občinskih volitvah je zmagala socijalnodemokratska stranka v vseh treh razredih in so župan Ritossa, kakor tudi občinski odborniki odločni pristaši te stranke. Prilika bo tedaj socijalnodemokratskemu občinskemu odboru udeležiti svoje socijalnodemokratske nauke v praksi. Lahko smo radovedni, kako se bo ta poskus obnesel.

Novi slovenski listi. V Pragi so pričeli izdajati slovenski tehniški mesečni „Slovenski tehnik“, ki bo kot brezplačna priloga „Slovenskemu Narodu“, „Slovincu“, „Edinosti“, „Domovini“, „Soči“, „Miru“ in „Slovenskemu gospodarju“ izhajal v 30.000 iztisih. Namen listu je, seznanjati Slovence s tehničnimi pridobitvami naše dobe in pospešiti narodno gospodarstveni razvoj. V Trzinu na Gorenjskem pa bo izdajal Anton Lehmann, lastnik I. kranjskega perutninarskega zavoda list pod naslovom „Perutninar“ za umno rejo perutnine. List bo stal na leto 2 K 40 st. Oba lista važen pojav na našem narodnogospodarskem polju, in ju je toplo priporočati v naročitev.

Naznanilo o prejemu rekomandiranih pisem. Poštna uprava namerava vpeljati v tuzemskem poštnem prometu naznanilo o dostavljenih priporočenih pisemskih pošiljavah. Namen te nove uvedbe je, da more pošiljatelj priporočenega pisma v bodoče na izraženo željo prejeti uradno obvestilo o dostavi pisma naslovljenim. Pristojbina na taka uradna obvestila je bojda določena na 25 st.

Zasebna merjenja po državnih razvidnostnih organih. Po dosedaj veljavnih postavnih določbah so smeli razvidnostni geometri zasebna merjenja izvrševati le v tem času, ko so se v svrhu uradnega opravila nahajali v dotični občini. V vsakem drugem slučaju so bili zemljiščni posestniki, ki so za kakršenkoli na-

men nujno potrebovali izmero njihovih zemljišč, prisiljeni najeti civilnega geometra za ta dela, kar jim je povzročalo velikih troškov. Umevno je, da so se potezali seosebno posestniki v onih krajih, kjer niso bili nastanjeni civilni geometri, za to, da se razširi delokrog državnih razvidnostnih geometrov v naznačenem oziru. Kakor smo poizvedeli, je finančno ministerstvo deloma tem željam ustreglo s tem, da je dovolilo, da smejo državni razvidnostni geometri izvrševati tudi zasebna merjenja, ne da bi se nahajali v uradnem opravilu v dotični občini, če se v tem okraju ne nahaja civilni geometer in je moči merjenja izvršiti ob nedeljah in praznikih ali pa so posebnega ozira vredne okolnosti, ki opravičujejo zasebno merjenje ob drugih dneh. Vendar je treba v to privoljenja finančne deželne oblasti in če je treba vsled zasebnih merjenj premeniti geometru predpisani potovalni načrt, se mora za to izposlovati potrditev finančnega ministrstva.

Vladna predloga za prenarodbo deželnega in volilnega reda za Kranjsko.

Osrednja vlada je nenadoma v petek 29. pr. m. zaključila poslansko zbornico ter v presenečenje vseh nepričakovano sklicala na dan 2. t. m. kranjski deželni zbor. Z napetostjo se je pričakovalo prve seje, ki je imela podati pojasnilo za čudno vladno postopanje.

Pri seji je deželni predsednik Schwarz rešil to zagonetko s tem, da je podal polnoštevilno zbrani deželni zbornici dva vladna zakonska načrta.

Prvi načrt obsega prenarodbe deželnega reda. Najvažnejše točke tega načrta so naslednje:

§ 3. V deželnem zboru je sedeminštirideset zbornikov, namreč:

a) Ljubljanski knez in škof.

b) šest in trideset izvoljenih poslancev, in to:

I. deset poslancev za veliko posestvo.

II. deset poslancev za mesta, trge in obrtne kraje, imenovane v volitvenem redu ter za trgovsko in obrtno zbornico.

III. šestnajst poslancev za ostale občine Kranjske vojvodine.

IV. deset poslancev za občni volilski razred.

§ 11. Deželni odbor, ki je gospodarski in izvrševalni oddelek deželnega zastopa, ima deželnega glavarja za prvosednika in pet prisednikov, izvoljenih izmed zbranih deželnih poslancev.

Kadar bi prvosednik sam ne mogel opravljati svoje dolžnosti, takrat si postavi namestnika izmed deželnega odbora.

§ 12. Enega prisednika v deželni odbor volijo poslanci za veliko posestvo (§ 3, I), enega poslanci za mesta, trge, obrtne kraje in trg. zbornico (§ 3, II), enega poslanci za kmetske občine (§ 3, III), enega poslanci za občni volilski razred (§ 3, IV) ter enega vsi zbrani deželni poslanci izmed sebe.

§ 33. Razpravna jezika deželnega zbora in njegovih odborov sta oba deželna jezika.

Drugi načrt obsega prenarodbe volilnega reda. —

Bistvo tega načrta je: da se ohrani nemška posest. Po tem načrtu ostane kurija veleposestnikov nespremenjena.

Volilni okraji za volitev poslancev v volilskem razredu mest, trgov in obrtnih krajev so:

1. deželno stolno mesto Ljubljana;

2. mestna občina Idrija;

3. mestne občine Kranj, Škofja Loka in Kamnik, tržna občina Železniki, trg Veliki Mengeš in selska občina Domžale;

4. mestna občina Radovljica, tržni občini Tržič in Kropa, trg Jesenice s sosesko Sava, soseska Javornik, selska občina Kamna Gorica in trg Bela peč;

5. trgi Postojna, Vrhnika, Senožeče, Vipava in Cerknica ter mestna občina Lož;

6. mestne občine Novo mesto, Višnja gora, Črnomelj in Metlika, mesti Krško in Kostanjevica, trgi Litija, Mokronog, Radeče in Žužemberk ter soseski Zagorje in Toplice v selski občini Zagorje;

7. mesto Kočevje in trg Ribnica.

Volilni okraji za volitev poslancev iz kmetskih občin so sledeči sodni okraji:

1. Ljubljana in Vrhnika;

2. Kamnik in Brdo;

3. Kranj, Tržič in Škofja Loka;

4. Radovljica in Kranjska gora;

5. Postojna, Logatec, Senožeče, Lož, Ilirska Bistrica in Cerknica;

6. Vipava in Idrija;

7. Novo mesto, Kostanjevica in Krško;

8. Trebnje, Višnja gora, Žužemberk, Mokronog in Radeče;

9. Kočevje, Ribnica in Velike Lašče;

10. Črnomelj in Metlika;

11. Litija.

Volilni okraji za volitev poslancev občnega volilnega razreda so:

1. deželno in stolno mesto Ljubljana s selskimi občinami Dobrunje, Moste, Zgornja Šiška, Rudnik, Spodnja Šiška in Vič;

potem sodni okraji:

2. Ljubljana (brez deželnega stolnega mesta Ljubljana ter drugih pod 1. naštetih selskih občin) in Vrhnika;

3. Brdo in Kamnik ter selske občine Cerklje, Šenčur, Voglje in Smlednik v sodnijskem okraju Kranj;

4. Kranj (brez pod 3 naštetih selskih občin), Tržič, Kranjska gora in Radovljica;

5. Škofja Loka, Idrija in Logatec;

6. Postojna, Ilirska Bistrica, Lož, Senožeče, Vipava in Cerknica;

7. Litija, Radeče in Višnja gora;

8. Krško, Kostanjevica, Mokronog in Trebnje;

9. Kočevje, Velike Lašče, Ribnica in Žužemberk, potem selske občine Poljane in Črmošnice v sodnij-

skem okraju Novo mesto ter Planina v sodnem okraju Črnomelj;

10. Metlika, Novo mesto (brez selskih občin Poljane in Črmošnice) in Črnomelj (brez selske občine Planina.

Deset zapovedi v prevdarek in ravnanje tistim, ki se hočejo obvarovati ognja in njegovih posledic.

(Nadaljevanje.)

II.

Bodi previden z ognjem in lučjo, obvaruješ se nesreče. Pregovor pravi: „Čuvan ogenj hrani, nečuvan odstrani.“ Neverjetno je skoro, človeka prehaja zona, ko vidi, kako se tu in tam ravna z ognjem. Čuditi se je, da ni še več nesreč. Še danes bi bilo prav, če bi nočni čuvaj pri svojih obhodih klical: „Varujte ogenj, varujte luč“, kakor je klical v preteklih časih običajno. Čestokrat ravnajo odrasli tako neprevidno z ognjem, da jih je treba svariti. Na posvarilo čujemo zaničljiv odgovor: „Saj nisem majhen otrok, da bi ne vedel kaj delam, saj se ne bo tako hitro kaj zgodilo!“ In večkrat zadostuje iskra, ki povzroči veliki požar — nesreča hitro pride. Zato mora vsakdo, ki mu ni le za svoje, nego mu je tudi imetje bližnjika drago in milo — čuvati ogenj. Vse se mora odstraniti, kar bi lahko bilo povod požaru. Poškodovani dimniki ali tudi, če so v slabem stanju, so vzrok požarom. Treba je torej pri dimnikih posebno vestno paziti, ne samo, da so snažni, temveč tudi da nimajo razpoklin. Velikokrat so tudi kurišča v hišah slaba; tu se veliko greši, osobito pri postavljanju železnih peči, ki se postavljajo večkrat preblizu sten ali preprog. Tudi peči je treba snažiti, pepel in saje pa shranjevati v negorljivih posodah, ki imajo tudi železen pokrov. Osobito je paziti na šotni pepel, ki tli posebno dolgo časa. Najbolje je, če pepel vselej polijemo, preden ga vržemo na smetišče ali gnojišče, to je, zanesljivo se moramo prepričati, ali je res pepel pogasnil ali ne, ne pa ga v nemar metati na gnojišče, kjer se lahko vname, osobito če je ozračje vetrovno

Previdnost je potrebna pri žveplenkah ali vžigalicah. Spravljati jih je tako, da ne morejo otroci do njih. Otroke je pač treba zmlada učiti in strogo privaditi, da ne jemlje žveplenk v roko; če beseda nepomaga, naj poje šiba. Veliko nesreč bo izostalo, saj beremo vedno o požarih, ki se jih zakrivili otroci, ki so se igrali z žveplenkami. Žveplenke niso igrača za otroke.

V prejšnjih časih ni bilo take udobnosti za kuritev nego dandanes, ko imamo žveplenke. Ako se ozremo v stare čase, ne najdemo ljudstva, ki ne bi si znalo napraviti ognja. Že narava sama daje človeku ogenj; tresk, ki pride iz oblakov, v izbruhu ognjenikov itd. Ti izviri ognja pa niso ravno dobro porabni. Človek je pa iznašel pomoček, da si z njim napravi ogenj kadarkoli. Stari ljudje so bili dva kremena drug ob drugega in so s padajočimi iskrami vžigali les ali

gobo. Kakor pripoveduje Plinij starejši, je to vkresavanje ognja izumil baje Pyroda. Rimljani so delali ogenj tako, da so drgnili les ob les, kakor delajo divjaki še dandanes. Grki in Rimljani so umeli vžigati lahke predmete s kovinskimi ubočenimi zrcali. Šele pozneje so pričeli rabiti jeklo, kresilni kamen in žveplene niti, da so napravljali svetel ogenj. Električna vžigala je izumil v Bazlu l. 1770. Fürstenberg in 1780. Ehrman v Strasbergu, ki so pa prišla malo v poštev. Pri njih se je vžgal vodenec z električno iskro. L. 1823. so prišla prva kemična vžigala v promet, in sicer najprej na Francoskem. L. 1835. so se pa začele vobče porabljati današnje žveplenke. Ker je pa pri teh žveplenkah smrad žvepla neprijeten in ima fosfor celo strupena svojstva, poizkušalo se je napraviti žveplenke brez žvepla in fosforja. Tudi to se je posrečilo kemiku Böttgerju v Frankobrodu na Menu l. 1848. Iznajdba pa ni dobila odmeva. L. 1858. je pričel izdelavati Šved Lemaström te žveplenke pod imenom „švedske vžigalice“ in našle so pot po svetu in se začele porabljati. Žveplo nadomešča pri teh žveplenkah parafin ali stearin, fosfor pa klorokisli kali. Na škatlici je drgnilna pločica iz fosforja, lesa in drugih zmesi. Ali te žveplenke niso še tako cene, da bi našle vstop v vsako hišo, toda zaradi varnosti proti ognju naj bi se rabile splošno.

Kjer se nahajajo lahko vnetljivi predmeti, kakor v delavnicah, šupah, hlevih in skednjih, je kajenje strogo prepovedati. Tu se dogaja ravno največ napak. Sam gospodar pohaja take prostore s pipo v ustih in se potem čudi, ako se po noči ali po dnevi pokaže na strehi rdeči petelin. Da so njegovi uslužbenci posnemali njega, pa so bili manj previdni, to je pač pozabil. Na podih in v hlevu spi navadno moška služinčad. Po noči prihajajo hlapci domov s smodko ali pipo v ustih; napravljajo luč, vržejo pri tem brez pomisleka žveplenko, ki še tli, na tla, in kmalu nato je poslopje v plamenu in nihče neče vedeti, kako je nastal ogenj. Sreča je, ako ni bil človek v pogibelji. Na podu in v hlevu se ima rabiti dobro zapirajoča svetilka (laterna), ki pa ne sme biti brez šip, kakor se često vidi. Svetilko je snažiti in nalivati vedno po dnevu. to bodi prvo jutranje delo poslov, ker se ne ve, kdaj se jih rabi in ali bo časa jih opraviti. Žveplenke se večkrat nosijo prosto v telovniških žepih, kjer je tudi kaj denarnega drobiža; zaradi drgnjenja ob kovino se iste vnamejo in obleka začne goreti. Petrolej in posode z lahko vnetljivimi tekočinami naj se spravljajo previdno, da otroci ne pridejo do njih, ali nikdar ne k pečem, v katerih se kuri. Previdnosti je tudi treba pri snažitvi obleke z bencinom.

Lahko bi še našteali veliko primerov, kako nastane ogenj vsled nepazljivosti. Pazimo vedno skrbno na ogenj in luč v hiši in v vseh drugih poslopih.

Šola naj deluje na to, da otrokom o raznih prilikah, in teh je pač mnogo, dopove, kako nevarno je neprevidno ravnaje z ognjem. Večina otrok se bode vedela ravnati, osobito, če se jim tudi povedo vzroki

tega ali onega požara. Otrokom ostanejo nauki, ko že zapuste šolo, še vedno v spominu in se tudi ravnajo v življenju po njih.

Dopisi.

Iz Šoštanja. Na županskem shodu v Šoštanju. Dne 11. m. m. je bila kot prva točka dnevnega reda: osnovanje javne ljudske knjižnice. G. Pušenjak je navzočim v lepih besedah očrtal važen pomen takšnih knjižnic, kakoršnih imajo po drugih naprednih deželah v velikem številu, in kjer rodijo te knjižnice najlepše sadove. Poudarjal je, da moramo tudi mi štajerski Slovenci začeti z najintenzivnejšim izobraževalnim delom. Za Šaleško dolino naj bi prevzela to nalogo javna ljudska knjižnica. Potem je razložil načrt, kako bi se knjižnica osnovala ter podal pravila društva „Ljudske knjižnice v Šoštanju“, katera so bila soglasno sprejeta. S tem je storjen važen korak, kajti z dnem ko so pravila potrjena in začne društvo delovati s tem, da osnuje javno ljudsko knjižnico v Šoštanju za celo Šaleško dolino, je osnovana na Spodnjem Štajerskem prva ljudska knjižnica te vrste. Čast zavednim slovenskim kmetom in slovenskemu razumništvu Šaleške doline, ki kaže tolik zmisel za pravi napredek slovenskega ljudstva. Mi želimo, da se ta lepa misel kmalu uresniči. — Kot druga točka dnevnega reda je bilo sklepanje o osnovanju „Zveze slovenskih županstev za šoštanski okraj“. Po kratkem obrisu namena in pomena zveze so navzoči župani, svetovalci in odborniki sprejeli pravila zveze v istem smislu, kakor so bila že sprejeta v bistvu na županskih shodih v Ormožu, v Slovenji Bistrici in Slovenjem Gradcu. Sprejela se je tudi sledeča resolucija: Na županskem shodu v Šoštanju dne 11. sušca zbrani župani, svetovalci in odborniki šoštanskega okraja sklenejo soglasno: 1. Občinski odbori šoštanskega okraja bodo od danes naprej strogo varovali samostojnost slovenskih občin ter čast in ugled slovenskih županstev. Ne bodo trpeli, da bi se jih od katerekoli oblasti neopravičeno šikaniralo. 2. Občinski odbori šoštanskega okraja zahtevajo od danes naprej, da se jim od vseh uradov določijo slovenski dopisi (pozivnice, prejemnice, povratnice itd.) in slovenske tiskovine. — Samonemške dopise bodo občinski uradi sicer zapisovali v opravilne zapisnike, a se bodo vedno radi kršenja jezikovne ravnopravnosti pritožili na višjo oblast in bodo takšne dopise pošiljali višjim oblastim v prestavo. 3. Zbrani občinski zastopniki zahtevajo, da vsi občinski zastopi šoštanskega okraja store konečno neporušen sklep, da je vsem obč. uradom šoštanskega okraja od danes naprej uradni jezik izključno slovenski ter da bodo vse vloge reševali izključno v slovenskem jeziku. 4. S temi sklepi hočejo župani, svetovalci in odborniki šoštanskega okraja doseči uveljajenje načela pravičnosti napram jeziku slovenskega naroda, ki tvori v Štajerski eno tretjino vsega prebivalstva in se bodo v bodoče strogo ravnali po svojih sklepih. V nobenem zakonu ni pisano, da mora slovenski župan znati

nemški jezik in da mora v slučaju neznanja nemščine imeti nemščine zmožnega tolmača. 5. Zbrani zahtevajo, da se pošljejo na slovensko ozemlje slovenski uradniki.

Tako gre organizacija spodnještajerskega slovenskega ljudstva mirno in krepko svojo pot naprej.

V predsedstvu shoda so bili gg. župan Koren, Žagar, zapisnikar Goršek. V pripravljalni odbor za „Ljudsko knjižnico“ so izvoljeni gg. Pušenjak Vlado in Milan Vošnjak, Koropec in Volk. V pripravljalni odbor županske zveze pa gg. Koren, Žagar, Tajnik Kovač in Skaza.

Vprašanja in odgovori.

20. Vprašanje. I. V. na V.

1. Ali more načelnik okrajnega cestnega odbora samostavno popravljati okrajne ceste, ali mora v to svrhu vedno sklicati odborovo sejo?

2. Ali se na deželi uvrščujejo c. kr. notarji, c. kr. poštarji in poštarice ter lekarnarji pri občinskih volitvah med volilce I razreda ali ne?

Odgovor:

1. Po § 25 t. 1 pristojna okrajnemu cestnemu odboru izvršitev napravljanja, vse tehnično in gospodarsko oskrbovanje, kakor tudi neposredno nadzorstvo nad stanjem okrajnih cest. Iz tega določila je razvidno, da načelnik, ki je le izvršujoči organ cestnega odbora, ne more samostavno odrediti cestnih poprav, ampak s tem odločuje cestni odbor pri svojih sejah.

2. Po svojem službenem značaju nimajo c. kr. poštarji in poštarice ter lekarnarji prednostne volilne pravice v I. razredu za občinske volitve, ampak se uvrščajo v one razrede, kamor spadajo po davku, ki ga v občini plačujejo. —

21. Vprašanje. Županstvo Bled.

Ali vam je znana postava, katera določa stavbni red za zdravilišča?

Odgovor:

Za zdravilišča (letovišča) ni posebnih stavbnih redov. O vprašanju, se li s stavbami v javnih zdraviliščih in posebno v za občinstvo namenjenih nasadih oškoduje interes občinstva, odločajo po svojem prevdanku pristojna upravna oblastva. —

22. Vprašanje. A. S. v N. v.

Pri občinskih volitvah se je zahtevalo od pooblaščenecv razna pooblastila, navadna pooblastila, kakor se dobivajo v tiskarnah v Ljubljani, potem glavna pooblastila, kolekovana s kolekom za 1 K, poleg tega pa še neko izkaznico. Ker mi ni jasno, kaka pooblastila so potrebna in pravnoveljavna za občinske volitve, prosim v tej zadevi pojasnila.

Odgovor:

Občinski red ne določuje kakih posebnih pooblastil za občinske volitve, zadostujejo tedaj običajna pooblastila, ki so v zmislu t. t. 111. t. 3 koleka prosta. Paziti pa je, da je pooblastilo pravilno sestavljeno, posebno, če pooblastilec ne zna pisati, da ste podpisani dve priči, ki se imati kot taki na pooblastilu označiti. Pri dnevu izgotovitve je izpisati mesec, ne zadostuje le številka meseca. Kakega drugega pooblastila, ali izkazila ni potreba.

23. Vprašanje. F. L. v Š. na Kranjskem.

Odgovor:

Novoizvoljeni občinski odbor nikakor ne more brez tehtnega vzroka razveljaviti službeno pogodbo, ki jo je sklenil prejšnji obč. odbor z tajnikom. Če bi pa novoizvoljeni odbor vendar ne hotel vpoštevati službene pogodbe, more tajnik pri sodišču iskati pravice.